

Ezúton értesítem, hogy 1989 novemberében megalakult a

Védett Szervezetek Országos Szövetsége

A Szövetség célkitűzéseinek ismertetése céljából sajtótájékoztatót rendezünk, melyre Önt — akadályoztatása esetén megbízottját — tisztelettel meghívom.

A sajtótájékoztató helye: a Föv. Kefe- és Seprűgyártó Vállalat, Budapest XIV., Laky Adolf u. 41—49.

ideje: 1989. december 19. (kedd) de. 10 óra.

Napjainkban nem bír különösebb szenzáció tartalommal egy szervezet, vagy egyesület megalakulása. A Védett Szervezetek Országos Szövetségét azért hoztuk létre, hogy az egyre kritikusabbá váló gazdasági körülmények között fenntartsuk a megváltozott munkaképességű és fogyatékos embereket foglalkoztató vállalatok, szervezetek és szociális foglalkoztatók létfeltételeit.

A megváltozott munkaképességűek helyzete a hazai foglalkoztatáspolitikának minden időben gyenge pontja volt, különösen fontos tehát, hogy a hátrányos helyzetű dolgozóink érdekében preventív intézkedéseket tegyünk, illetve az arra illetékes szerveknél szorgalmazzuk azok meghozatalát.

Nagyon kérem, hogy Ön, aki szociális érzékenységről ismert, támogassa ügyünket mind megjelenésével, mind híradással.

Előtanulmányozás céljából mellékelem alapszabályunkat.

Szíves megjelenésére feltétlenül számítok.

Budapest, 1989. december 4.

Tisztelettel: Köves Gábor

(VSzOSZ elnöke,

a Föv. Kefe- és Seprűgyártó V. igazgatója)

Védett Szervezetek Országos Szövetsége

Alapszabály

I. ALAPADATOK

1. A Szövetség *neve*: VÉDETT SZERVEZETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

2. A Szövetség *székhelye*: Budapest XIV., Laky Adolf u. 41—49.

3. A Szövetség *jogállása*: Önálló jogi személy, mely kiadásait a tagok tagsági díj befizetéseiből fedezi, saját bankszámlával rendelkezik.

4. A Szövetség *képviselői szerve*: a tagok által 4 évre választott elnökség elnöke.

5. A Szövetség *tagjai*: tagja lehet minden speciális munkáltatói környezetben gazdálkodó szervezet, amelynek fő profilja a szociális foglalkoztatás, a korlátozott munkaképességűek, gyenge munkaerőpiaci pozícióban lévőek foglalkoztatása. Működésükhöz a gazdálkodás általános szabályaitól eltérő — bár egymástól esetleg különböző — kedvezményekben részesülnek. A célszervezetek és a szociális foglalkoztatók alakítják meg a Szövetséget.

II. A SZÖVETSÉG CÉLJA, FELADATA

1. A Szövetség alapvető célja, hogy a tagszervezetek (továbbiakban védett szervezetek) — amelyek továbbra is önálló jogi személyként funkcionálnak — érdekeit a legszélesebb körben érvényesítse. Ennek érdekében törekszik arra, hogy a jogszabály alkotók, államigazgatási és társadalmi szervek mint szakmai érdekszövetséget elfogadják, és a jogalkotási folyamatba bevonják.

2. A Szövetség munkáltatói érdeket képvisel, végső soron a tagszervezetek által alkalmazottak — jelentős számban korlátozott munkaképességűek — foglalkoztatási gondjai enyhítése érdekében.

3. A Szövetség célja kivívni, hogy képviselőt delegálhasson az Országos Rehabilitációs Konzultatív Tanácsba, továbbá minden társadalmi szervezet, tömegszervezet, egyesület, szövetség olyan tanácskozásába, ahol a tagszervezetek dolgozóit közvetlenül vagy közvetve érintő kérdések tárgyalására kerül sor.

4. A Szövetség célja, hogy képviselője szavazati joggal részt vegyen a Rehabilitációs Alapot elosztó bizottság munkájában.

5. A Szövetség célja, hogy segítse a minisztériumok, főhatóságok, tanácsok munkáját a szociálpolitika, a rehabilitáció mindazon kérdéseiben, melyek a védett szervezeteket és az azok által képviselt dolgozókat érintik (pl. a szociális foglalkoztatás és a megváltozott munkaképesség korszerű definíciójának megalkotásában).

6. A Szövetség célja, hogy részt vegyen a védett szervezetek (jelenleg: célszervezetek, célszövetkezetek, szociális foglalkoztatók, más új gazdálkodási formák) kedvezményrendszerének korszerűsítésében, az e területen működő gazdálkodó szervezetek esélyegyenlőségéhez szükséges új, egységes szabályozási forma megteremtésében.

7. A Szövetség célja, hogy folyamatos konzultációt biztosítson a tagszervezeteknek a szakmai továbbképzés, az érdekegyeztetés érdekében. Ki kell építeni az információ-áramlás csatornáit a tagszervezetek és a szövetség, valamint az államigazgatási szervek és a szövetség között.

8. A Szövetség távlati célja, hogy segítse a tagok közötti gazdasági együttműködés kialakulását.

III. A TAGOK JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

1. A tagsági viszony első alkalommal az alapszabály aláírásával és a tagsági díj befizetésével kezdődik. (Ez 1989-re ötezer forint.) A további költséghozzájárulás mértékét az elnökség évenként határozza meg. A két éven belül alakult szervezetek tagdíjmentesek.

2. A Szövetség önkéntes, az abba való belépés és kilépés nem esik korlátozás alá. Az új belépők tagsága az elnökség elfogadó nyilatkozatával és az adott évre meghatározott költséghozzájárulás befizetésével hatályos.

3. A tagsági viszony megszüntetését bármely tag — három hónappal az év vége előtt — az év végére bejelentheti. A kilépő ez esetben a tagdíj ráeső részét köteles megfizetni.

4. A tag kizárására az alapszabály súlyos megsértése esetén, továbbá a tagdíj évenkénti összegének szándékos nem fizetése esetén kerülhet sor.

5. Az elnökségnek joga van a kilépő taggal szemben a hátraléka rendezése érdekében a polgári törvénykönyv szabályai szerint eljárni.

6. A tagszervezet kötelezettséget vállal arra, hogy a szövetség által demokratikus úton kialakított állásfoglalással ellentétes, a többség érdekeit sértő véleményéről — amennyiben ezt a véleményét az irányító szerveknél vagy más fórumon előterjeszti — az elnökséget tájékoztatja.

7. A tagszervezet joga, hogy képviselője választható a szövetség vezető testületébe, illetve bizottságaiba.

8. A tagszervezet joga, hogy a rá nézve sérelmes szövetségi határozatot bíróság előtt megtámadja.

IV. A SZÖVETSÉG VAGYONA

1. A szövetség működését a tagok tagdíj befizetéseiből fedezi.

2. A Szövetség éves költségvetését, a befizetett hozzájárulás éves felhasználásának beszámolóját, továbbá az új tagdíj összegét az elnökség terjeszti az igazgatótanács elé legkésőbb minden év március 1-ig.

3. A tagok belépés esetén a tagság elfogadását követő 15 napon belül kötelesek a tagdíj befizetéséről gondoskodni.

4. Az elnökség jogosult a tagszervezet kérésére méltányosságból tagdíjkedvezményt adni.

V. A SZÖVETSÉG SZERVEZETI FELEPÍTÉSE

A.1. A Szövetség legfőbb szerve az Igazgatótanács, melybe a tagszervezetek egy-egy magasabb vezetőjüket delegálhatják.

A.2. Az Igazgatótanács tagjaiból a taglétszám arányában elnökséget választ 4 évre, akik a szervezet operatív munkáját irányítják.

A.3. Az elnökség mellett szükség szerinti számú, de legfeljebb 3 fős titkárság működik. Ennek számát évente az Igazgatótanács határozza meg.

A.4. Az elnökség egyes témák megvizsgálására, kidolgozására a Szövetség tagjai köréből szakértői ad hoc bizottságot választhat.

B.1. Az Igazgatótanács kizárólagos hatáskörébe tartozik: az Alapszabály megállapítása, módosítása; az éves költségvetés és a tagdíj mértékének meghatározása; az elnökség beszámoltatása, 4 évenként tagjainak megválasztása; a Szövetség feloszlásának kimondása.

B.2. Az Igazgatótanács szavazatképes, ha tagjainak vagy a tagok képviselőinek 51⁰/₀-a jelen van. Döntéseit egyszerű szótöbbséggel hozza, minden tagszervezetnek egy-egy szavazata van, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

B.3. A jogszabályban meghatározott esetekben az Igazgatótanács csak a minősített többség jelenléte esetén szavazatképes.

B.4. Az Igazgatótanács üléseit az elnök hívja össze szükség szerint, de évente legalább két alkalommal.

B.5. Az Igazgatótanács összehívását kérheti a tagszervezetek egynegyede írásban, a napirendi pont megjelölésével.

B.6. Az Igazgatótanács napirendjét az elnökség határozza meg, az ülésen elsősorban ezeket a pontokat kell megtárgyalni. Az ülésen bármely tag tehet javaslatot további napirendekre, melyek tárgyalásáról a tanács szótöbbséggel dönt.

C.1. Az elnökség hatáskörét az Igazgatótanács a Szövetség Szervezeti és Működési Szabályzatában, aktuális feladatait pedig az évenkénti első ülésen hagyja jóvá.

C.2. Az elnökség első ülésén tagjai sorából elnököt és két helyettest választ.

C.3. Az elnök — távollétében a két elnökhelyettes — az Igazgatótanács által elfogadott keretek között a szövetség képviselője; két igazgatótanácsai ülés között a kapott felhatalmazás alapján az elnökség önállóan jár el.

C.4. Az elnök és két helyettese — a jóváhagyott éves költségvetés keretei között — rendelkezik a befizetett tagdíj összege felett, utalványozza a kifizetéseket.

C.5. Az elnökség tagjai munkájukat társadalmi megbízatásban látják el. Az Igazgatótanács jogosult az elnökség tagjait éves munkájuk alapján jutalmazni.

D.1. A titkárság az elnökség által megbízott apparátus. Tagjai felett a munkáltató jogot az elnökség elnöke gyakorolja. A titkárság tagjai vagy társadalmi munkában, vagy munkaviszony keretében láthatják el feladatukat.

D.2. Társadalmi megbízatás esetén a titkárság az elnökségnek tartozik felelősséggel. A titkárság feladatát és hatáskörét a Szervezeti és Működési Szabályzat határozza meg.

VI. A SZÖVETSÉGET AZ ALÁBBI SZERVEZETEK HOZTÁK LÉTRE.

N É V	SZÉKHELY	KÉPVISELŐ
Budapest VII. ker. Tanács V. B. Szociális Foglalkoztató	Budapest Damjanich u. 30.	Nagy Vendelné — ig.
Budapest XI. ker. Tanács V. B. Szociális Foglalkoztató	Budapest Hamzsabégyi u. 60.	Berger Istvánné — ig.
Budapest XVIII. ker. Tanács V. B. Szociális Foglalkoztató	Budapest Petőfi S. u. 24.	Farkas László — ig.
Miskolc M. V. Tanács V. B. POLIGON Szociális Foglalkoztató	Miskolc Blaskovics u. 22.	Kovács Andorné — ig.
Szekszárd Város Tanács V. B. Szociális Foglalkoztató	Szekszárd Rákóczi u. 19.	Szeghy Sándor — ig.
Tatabánya Város Tanács V. B. Szociális Foglalkoztató	Tatabánya Bánhidai ltp. 404.	Borvendég Ervin — ig.
Gyula Város Tanács V. B. Szociális Foglalkoztató	Gyula Apor tér 9.	Helm László — ig.
Győr Város Tanács V. B. Szociális Foglalkoztató	Győr Ságvári E. u. 31.	Németh Dezső — ig.
Zalaegerszeg Város Tanács V. B. Szociális Foglalkoztató	Zalaegerszeg Várköz 11.	Spilák Lajos — ig.
Barcs Város Tanács V. B. Szociális Foglalkoztató	Barcs Bajcsy-Zs. u. 2.	Zombori István — ig.
Nagykálló KK Tanács V. B. Szociális Foglalkoztató	Nagykálló Somogyi B. u. 5.	Bihari István — ig.
HUMANITÁS Szövetkezet	Budapest XIII. Marx tér 5.	Koller István — elnök
SZIGET Rehabilitációs Kisszövetkezet	Budapest VII. Murányi u. 21.	Deák Ágnes — elnök
OPTICOOP Kft.	Budapest Nap u. 13.	Dr. Derera Mihály ügyv. ig.
Fővárosi Kézműipari Vállalat	Budapest V. Bihari J. u. 13.	Várszegi Ödön — ig.
Fővárosi Kézműipari Vállalat ZSANETT leányvállalata	Budapest VI. Népköztársaság u. 79.	Monok Ferenc — ig.
Fővárosi Kéfe- és Seprű Gyártó Ipari Vállalat	Budapest XIV. Laky u. 41—49.	Köves Gábor — ig.
Szegedi Fonalfeldolgozó Vállalat	Szeged Tavaszi u. 2.	Marosi László — ig.
Vas m.-i Vegyipari Vállalat	Szombathely Rumi u. 142.	Hóbor Ferenc — ig.
START Rehabilitációs Vállalat	Nyíregyháza Körte u. 19.	Balogh Zoltán — ig.
PIREMON Kisvállalat	Debrecen Ceglédi u. 1.	Dr. Gere Kálmán — ig.
AGORA Ipari Vállalat	Pécs Tüzér u. 1—3.	Dr. Kisvári András — ig.

A Szövetség nevében aláírási joggal az elnök, távollétében az általa megbízott elnökhelyettes rendelkezik.

A Szövetség működése fölött az ügyészség gyakorol törvényességi felügyeletet.

VII. A megalakulást követően a Szövetség bejegyzéséről az elnök gondoskodik. Ugyancsak az elnök feladata a működéshez szükséges további feltételek megteremtése (pl. bankszámla nyitás, statisztikai szám stb.).

VIII. A Szövetség megalakulásának időpontja: 1989. november 28. A Szövetséget megalakító szervezetek képviselőinek aláírását jelen Alapszabályzat melléklete tartalmazza.

HA TÖBBET AKAR MEGTUDNI
A MAGYAR TÁRSADALOMRÓL, OLVASSA

az INFO—Társadalomtudomány-t

MOST MÁR ÖN IS OLVASHATJA

visszamenőleg is!

Eddig a következő számok jelentek meg:

1. szám: Válaszúton a magyar társadalom
2. szám: Népbetegségeink? — Alkoholizmus, öngyilkosság, bűnözés, neurózis
3. szám: Technikai fejlődésünk útvesztői
4. szám: Egy mítosz és következményei — Az ún. „nem termelő” szféráról
5. szám: Társadalmi rétegződésünk, társadalmi struktúránk
6. szám: Reformgazdaság?
7. szám: A szocializmus sorsfordulói
8. szám: Az új alkotmány elé
9. szám: Meg lehet-e állítani Magyarország népességfogyását?
10. szám: Kisebbségben — A nemzetiségi kérdésről

A korábbi számok megvásárolhatók, az ez éviiek előfizethetők a szerkesztőségénél:

1051 Budapest, Arany János u. 1. IV. 407.

Telefon: 111-38-99

A 9-es és 10-es szám kapható még

A STÚDIUM könyvesboltban

1052 Budapest, Váci u. 22.

valamint

a MAGISZTER könyvesboltban

1052 Budapest, Városház u. 1.

Reméljük, hogy a jövőben Ön is az
INFO—Társadalomtudomány olvasói közé fog tartozni

BÁNFALVI ISTVÁN

„A SZOCIÁLPOLITIKA ÉS A CSALÁDPOLITIKA INTEGRÁCIÓJA A 90-ES ÉVEKBEN” CÍMŰ EURÓPAI KONFERENCIÁRÓL

(Málta, 1989. november 1—4.)

Az Európa Tanács létrejöttének ENSZ Szociális Fejlődés és Humanitárius Ügyek Központja, valamint a Máltai Kormány és Szociálpolitikai Minisztérium rendezésében a valletai Mediterrán Kongresszusi Központban került sor a fenti című európai konferenciára.

Az Európai Tanács létrejöttének negyvenedik, a szociális progresszióról és fejlődésről szóló ENSZ-deklaráció huszadik, valamint Málta függetlenné válásának huszonötödik évfordulója tiszteletére összehívott rendezvény — a különféle előzmények ellenére — a maga nemében mindeddig egyedülálló volt. Az érintett európai- és világszervezetek, kormányok, NGO-k és szakmai szervezetek, műhelyek szinte teljes körének igen magas szintű képviselete jellemezte a tanácskozást. Érdeemi felszólalást tartottak az ENSZ és az Európa Tanács szakbizottságainak képviselőin túl az Európa Parlament, az Európai Gazdasági Közösség, az UNESCO, az ILO és az EUROSOCIAL (az ENSZ európai Szociálpolitikai és Kutatási Központja), valamint több fontos nemzetközi nem-kormányközi szervezet magas rangú tisztségviselői.

Ez volt az első eset, hogy az Európa Tanács ilyen jellegű rendezvényére hivatalos meghívást kapott és részt is vett három kelet-európai ország kormányserveinek küldöttsége. A szovjet, a lengyel és a magyar részvételt a jelenlevők kiemelkedő jelentőségű ténynek, jövőbe mutató kezdeményezésnek tartották. (A szovjet felszólalás sajnos nagyon is hagyományos stílusú és tartalmú volt; visszhangtalan maradt: Lengyel kollégáink inkább csak a korábbi kommunista politikát ostorozták, a vizsgálódásunk — túlzás nélkül — élénk érdeklődést váltott ki.) A tanácskozás szakmai és egyéb rendezvényein, az informális beszélgetéseken több ország illetve szervezet képviselőivel beszélgettünk; s reméljük, ez segíti majd a kapcsolatok sokirányú fejlesztését a szociálpolitika területén. Fontos beszámolnom A. Gillet asszony, az Európa Tanács Szociális Ügyek Osztálya képviselőjének közléséről, mely szerint *szívesen látnák, ha a Magyar Köztár-*

ság állandó képviselőt küldene az Európa Tanács Szociális és Családügyi Bizottságába. Delegációnk (dr. Papp Nándor, a SZEM osztályvezetője és én) megígértük, hogy kezdeményezzük ezt a lépést.

A tanácskozás óriási terjedelmű és szerteágazó tematikájú anyagának tartalmi összefoglalására itt lehetetlen vállalkozni. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy hat szekcióban a következő speciális témákat is megvitatták: — a szociális biztonsági politika új trendjei és alapvető változásai; — a speciális szükségletekkel bíró családok és a szociálpolitika; — a kliensek részvétele a szociálpolitikában; — a férfi és nő egyenlősége és megosztott felelőssége a szociálpolitikában; — szegénység és marginalizálódás: hogyan képes a szociálpolitika támogatni a szolidaritást és az egymásrautaltságot (ebben vettünk részt); — szociális- és családpolitika az idős-korúakért.

A konferencia teljes anyagát rövidesen megjelentetik. Most csak néhány fontosabb tendencia előzetes jelzésére vállalkozhatom.

1. A *családfejlődés* főbb jellegzeteségeit tekintve Európa országai között természetesen jelentős különbségek vannak. Mégis, vannak uralkodó tendenciák, melyek szinte valamennyi országban többé-kevésbé nyomon követhetők.

Ezekre mindenütt hatnak a hasonló demográfiai folyamatok, az ökonómiai kihívás és az életstílus-váltás igényei. Jellemző a „vonakodás a házasságtól”, s legalábbis az első házasságtól. Gyakran választanak helyette más — régióként eltérő — együttélési formákat. Szaporodik a házasság nélküli tartós együttélés, a „kohabitáció”. A „próba-házasság” sok helyen valamiféle házasság-helyettesítővé válik, amiben nem annyira bomlás-veszélyt, mint inkább egy újfajta szocializációs folyamatot látnak a kutatók.

Egyre kevesebb a gyerek Európában. Vallási-kulturális tényezők ezt befolyásolják, de a fejlett országokban családoként az 1—2 gyermek jellemző. Az alacsony termékenységgel összefüggésben többen egy európai „depulációs veszélyt” is jeleztek.

Új kihívásokat jelentenek az Európa-szerte tapasztalható gazdasági változások. Egyrészt az asszonyoknak mindegyre egyre inkább kiegészítő jövedelemszerző, illetőleg jövedelem-megtakarító tevékenységeket is kell folytatniuk. Az alkalmazkodás krízise sem

őket, sem családjukat nem kerüli el.

Külön problémaként kezelték az „érzékeny családformákban” élőket, illetve a „veszélyben lévőket”. Közülük is hármat emeltek ki. Először az egyszerű családokat, amelyek keresői legtöbbször rosszabb munkahelyeket is kénytelenek elfogadni, és nagyon függnek a jóléti rendszerektől. Másodsor az újráházasodás utáni családokat, ahol bonyolult új adaptációs problémák vannak (mostohatestvérek-szülők, új partnerek-régi partnerek stb.). Harmadszor az egyedülálló öregeket. Végül kiemelt problémaként vetődött föl a gyerekek helyzete. Akár alkalmazkodásuk, akár fogyatékoságuk került szóba, akár az a nagyszabású eset, amikor a „gyermek” maga is idős vagy beteg, s gondoz még idősebbeket, nevel sokkal fiatalabbakat.

2. A *családpolitika és szociálpolitika* lehetőségeiről szólva a legtöbbször éppen a jelzett új fejleményekből indultak ki. Sőt. Éppen Lalumiére asszony, az Európa Tanács főtitkára töltötte meg ezeket azokkal az új erkölcsi, jogi, társadalmi kihívásokkal, melyeket a modern biológia és orvostudomány hozott: a génebesztet, a művi meddővé tétel és megtermékenyítés megannyi problémáját említette. Sőt, fölvetette, hogy a homoszexuális házasság terjedő gyakorlata immár a házasság mint kizárólag vér szerinti közösség fogalmát is kikezdte. Ő azt hangoztatta, hogy a történelem kerékét nem lehet visszafelé fordítani. Természetesen voltak, akik épp ellenkezőleg: a tradicionális értékek és családi életmód, a házasság örökérvényűsége, szentsége, az abortusz abszolút tilalma megerősítését várták el a mindenkori állami család- és szociálpolitikától.

Világosan látható volt, hogy a családpolitikák sokkal nehezebben illeszthetők, mint az államok más ágazati politikái. Fölmerültek ún. „provokatív kérdések”, melyek megválaszolásától függ minden családpolitika karaktere. Ilyenek voltak például, hogy

- az állam a készen talált családi együttélési formák között támogassa a családokat vagy joga (kötelessége) lehet valamilyen családmódellet erőltetni, preferálni, vagy pláne diszpreferálni, netán szankcionálni;

- kövessen-e, tegyen-e hivatalossá, illetve hirdessen maga az állami családpolitika valamely vallási vagy kulturális értékrendet;

- elismerje-e (és milyen következményekkel) a nők jogát a tanulásra és munkára, s ehhez milyen pozitív diszkriminációk járhatnak normatívan;

- mit tehet a „gyenge állam” az egyházak (vagy például a Mediterráneumon a maffia-szerű hatalmi intézmények) erejével szemben, s a helyi közösségek autonómiája mellett;

- végül: lehet-e egyáltalán maga a család jogalany, avagy csak az egyes családtagokat illetik jogok. S bármelyik esetben miként épülhet föl egy modern családjogi rendszer.

Mindenképpen általánosan elfogadottnak mondható, hogy a családpolitika (bármilyen legyen is az) jelentősége nő, és alapvető irányzatnak tekinthető a szociálpolitikával való integrálódása. (Erre utalt a konferencia címe is.)

Az európai szociálpolitikák várható fejlődés-irányának is határozott tendenciája rajzolódott ki. Általánosan elfogadott kiindulópont volt az ún. „jóléti állam” folytathatatlansága (de nem utólagos elvetése). Minthogy a gazdasági átalakulás követelményei változnak kontinensünkön, és velük az állam szerepe, funkciója is változik, visszaút nincs. Ma szinte jelszerű az irányvétel „a jóléti államtól a jóléti társadalom felé”. Ehhez járul, hogy az állam egy (ahogyan mi nevezzük) „sokszektorú szociálpolitikában” partnerként és összehangolóként találja meg a helyét a társadalombiztosítás, a vállalkozói szféra, a non-profit szektor, az önkéntes illetve jótékonyági tevékenységek, a legkülönbözőbb társadalmi kezdeményezések, egyházi, kulturális és önszervező tevékenységek keverékében. (Ez az, amit a szakmai zsargon „welfare-mix”-nek nevez.)

Ennek az új szociálpolitikai munkamegosztásnak két fontos pillére van. Az egyik a helyi közösség, amelynek megtartó erejére épül a szociális alapellátás és ez a segítő szolgálatok-szolgáltatások fő színtere is. A másik az alapvető jogokat és kötelességeket megállapító, garanciákat nyújtó szociális törvénykezés. Mindehhez pedig a szociálpolitikai, illetve családszervező intézményrendszer az új — jelzett — igényekhez kell igazítani. Azaz növekednie kell az ember-barát szolgáltatásoknak, a „keverék” — vagyis egyszerre több funkcióra alkalmas — formáknak. Szükséges a kisebb bürokrácia, kevesebb hatósági aktus, nagyobb flexibilitás; a laikusok (professzionális vezetésű, de emberi dolgokban kompetens) részvétele, maguknak a klienseknek a bevonása saját és sorstársaik (családjuk) ügyeinek rendezésébe. Gyakran jó módszer, ha „család szól családhoz”. Egyáltalán: azt nyújtani az embereknek, amit és ahogyan csakugyan igé-

nyelnek. Egyfelől tehát mély szakismeret és ehhez szakemberképzés, másfelől beavatkozások a „hallgasd meg az embereket” kötelező parancsa. S talán a legfőbb cél: elkerülni az egyén izolációját, ösztönözni aktivitását, elérni, hogy legyen személyes választása.

A 90-es évek szociálpolitikájáról úgy beszéltek, mint társadalompolitikába ágyazott bonyolult és érzékeny hálózatok, „jóléti intervenciók” rendszeréről. Mindez megértést, tervezést, tudatos befolyásolást feltételez. Szolidaritást a pusztán individualizmussal szemben. Alternativitást, annak tudatát, hogy ugyanazt a társadalmi hatást sokfelől közelítve lehet elérni. A makro- és mikro-szintű cselekvés összhangját. Új típusú normatívitást, a formális és informális tényezők mozgósítását, az emberek, közösségek autonómiájára való építést. A köztudat, közvélemény hatásos befolyásolását. A foglalkoztatás biztosítását a munkaképeseknél. Vagyis mindez a szociálpolitika újszerű integrálódását jelenti önmagában is és más politikákkal, a családpolitikával is.

3. Végül sok szó esett arról, lehet-e és hogyan valamiféle nemzetközi családpolitikai normák felé haladunk. Voltak, akik családpolitikai chartát fontolgatnak, de az országok többsége ettől óvatosan tartózkodna. Együttműködni igen, de bármely közös normát nagy számban elfogadni nem sok esély van. Megjegyzem, hogy F. Foschi úr, az Európa Tanács Egészségügyi, Szociális és Családi Bizottságának elnöke utalt arra, hogy „nincs szükség olyan dokumentumra, amely csak a meleg vizet találná fel újra”, viszont a *Szociális Charta*, melyet immár 23 ország aláírt, nyitott az arra alkalmas *Kelet-európai országok számára is*. (Ennek legalább a „központi magjához” való csatlakozásunkat a SZEM már korábban javasolta is.)

R. Formigoni úr, az Európa Parlament alelnöke pedig azt hangsúlyozta, hogy az 1993-ra egységesedő Európa számít a szociális kérdések kezelésének közlekedésére, s nem lehet zárt sem Kelet, sem Dél felé.

Fölvetődött, hogy az ENSZ valószínűleg 1994-et a „családok évének” fogja nyilvánítani. Minthogy minden fontos nemzetközi tényező (és megnyilatkozó) ezt támogatja, szinte bizonyos, hogy a közeljövőben ezt a közgyűlés elfogadja.

* * *

Véleményem szerint ez a konferencia is megmutatta, hogy Magyarország mindenoldalú bekapcsolódására az

Európa Tanács (és más európai organizációk) szociálpolitikai jellegű tevékenységébe immár megérték a lehetőségek. Nekünk ezt szorgalmaznunk lehet és kell.

TALYIGÁS KATALIN

A RÁKBETEGETEK CSALÁDJAINAK TÁMOGATÁSA

Az önkéntes szociális munkát végzők nemzetközi szövetsége 1989. november 14–19. között tartotta konferenciáját Izraelben. Itt figyeltünk fel egy, a rákbetegeket segítő társadalmi mozgalomról beszámoló kitűnő előadásra. A téma hazai hasznosítása céljából ezúton adjuk közre az izraeli tapasztalatokat.

A rákbetegség elleni küzdelem a világon mindenütt kiemelkedő helyet kap. Ennek ellenére világszerte kevés az olyan társadalmi szervezet, amely a tartósan beteg emberek családjának, családtagjainak nyújtana komplex segítséget. Izraeli szociális munkások, orvosok, pszichológusok Haifában egy olyan segítő hálózatot építettek ki, amely a családtagoknak a betegség különböző periódusaiban a beteg ápolása, gondozása mellett más típusú segítséget is képes nyújtani.

Az akció abból a megfontolásból indult ki, hogy a beteg ember állapotát nyilván befolyásolja a környezet, az őt ápoló emberek helyzete. Ezért aztán felmérték a városban a rákbetegségben szenvedők családi hátterét, otthon való ápolásuk lehetőségeit, körülményeit. A kiinduló hipotézis szerint a súlyosan beteg emberek állapota is javítható — illetve a halál késleltethető —, ha otthon kiegyensúlyozott, türelmes, megértő, odafigyelő környezetben élhet a beteg; ha saját életritmusához igazodva, maximálisan a szükségletei szerint alakíthatja mindennapi életét. Ennek feltételeit szervezték meg az izraeli szociális munkások és önkéntesek.

Először létrehoztak egy tíz fős teamet orvosokból, pszichológusokból és szociális munkásokból, akik kidolgozták a programot, majd a későbbiekben az önkéntesek számára konzultációkat szerveztek. A team akcióprogramot dolgozott ki önkéntesek pályázati meghívására, majd a jelentkezők felkészítésére. A felkészítő program tematikája a betegségre, a beteg személyiségére, a támogatás, ápolás módjára és a családtagoknak nyújtható különféle segítségekre vonatkozott. Mikor ez megvolt, megszervezték az éjjel-nappali telefon-ügyeletet és a helyi szolgálatot.

A beteg családtagjai bármikor jelentkezhetnek, ha úgy érzik, hogy kifáradtak, depressziósak, pánikba estek. A szolgálat ápolónőt, önkéntes segítőt lakásra is kiküld, illetőleg — miután felvették a kapcsolatot az orvosokkal és a kórházakkal is — ha szükséges, a kórházi ápolásban is helyettesítik a családot azokon a napokon, amikor az úgy érzi, hogy nincs ereje a szenvedés enyhítésére.

Az önkéntesek közül sokan azért vállalják ezt a szolgálatot, mert valamikor ők is megszenvedték a maguk betegének ápolása jelentette terheket. Tudják, mit jelent magára hagyottnak lenni ebben a küzdelemben, ezért vállalnak szolidaritást a betegekkel is, családokkal is.

Az irodához rendkívül sokan fordulnak segítségért; 10—15 beteg családját látják el naponta. Gyerekekkel vagy idős-

sel, férjjel vagy feleséggel egyaránt törődnek.

A családtagok csoport-tréningeken tanulhatják meg azokat a technikákat, amelyekkel enyhíthetők az idegfeszültségek. Így felkészülhetnek arra, hogy a beteget az utolsó pillanatig emberhez méltóan ápolhassák. A halál élményének feldolgozásában, a gyászban az önkéntesek megint a család mellé állnak. Munkájukat nagy elismerés övezi; az elkövetkező években újabb csoportok jönnek majd létre önálló egyesületként.

A hazai gyakorlatban is érdemes lenne ilyen szolgálatokat a családsegítő központokban, a kórházak mellett vagy non-profit szervezetekben működtetni. A Kék Lista ilyen szolgálatra vállalkozók jelentkezését várja. (ELTE Szociálpolitikai Tanszék, 1083 Budapest, Kun Béla tér 2.)

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem a *PHRALIPE* című irodalmi és közéleti folyóiratot példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe: (város, község)

utca: házsorszám:

emelet: ajtó: irányító szám:

Az előfizetés díja 1 hónapra: 26 Ft, fél évre: 156 Ft.

.....
aláírás

A megrendelőlap mellé postai csekket mellékelünk. Kérjük, hogy az előfizetési díjat szerkesztőségünk címére küldje:

1068 Budapest VI. ker.

Felső erdősor u. 16—18.

Telefon: 1-214-913

Első megjelenés: 1990. január!